

Hakki (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında
Konferans.

S. Müstekim, III, sy. 71, s. 298-300.

Hakki (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konferan

S. Müstekim, III, sy. 73, s. 329-331.

Hakki (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Kon-

ferans.

S. Müstekim, III, sy. 62, s. 153-155.

867 BULUT, C. Copied strategies of clause combining.
Relativization in Middle Ottoman Turkish. *Turkic
Languages*, 2 ii (1998) pp.171-197

Hakki (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Kon-

feransı.

S. Müstekim, III, sy. 63, s. 173-176.

- Osmanlıca ~~Türkçe~~

FOY, K. Die ältesten osmanischen Trans-
scriptionstexte in gothischen Lettern; zugleich
ein Beitrag zur altosmanischen Literatur.
Westasiatische Studien 4 (1901), pp. 230-277;
5 (1902), 233-293. *Osmanlı Türkçesi*

17

13 OCAK 1992

Prokosch, Erich. *Studien zur Grammatik des Osmanisch-Türkischen* (1980)
AAS 18 (1982), 280-282. V. Kopčan (G)
IJTS 2 i (1981), 175-176. R. Dankoff
Islam 59 (1982), 372-374. B. Flemming (G)
NAA, 1981 vi, pp. 224-225. N. A. Baskakov (R)
OLZ 77 (1982), 484-488. G. Hazai (G)
Prilozi 34 (1984), 231-232. E. Causević (S-C)
WZKM 73 (1981), 212-215. B. Brendemoen
ZDMG 134 (1984), 377. K. R. (G*)

Osmanlı Türkçesi

BATTERSBY, H.E.

Arabic & Persian elements in Ottoman
Turkish (Osmanlıca).

Resid Rahmeti Arat için, 1966,
pp. 93-141

Osmanlı Türkçesi

15 TEMMUZ 1995

887 KERSLAKE, C. Ottoman Turkish. *The Turkic
languages*. Ed. L. Johanson & E.A. Csató. London:
Routledge, 1998, pp.179-202

Osmanlıca

17 OCAK 2001

08 OCAK 1994

150216 OSMANLI
TÜRKÇESİ

Eski Osmanlıca'da Fiil Müştakları Saadet Çağatay

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, C. V., S. 4,
1947 de özetlenmiştir. An-İ. DTCF T. Dil - Ed. Doc. tez

1943

21 Eylül 2016

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

2987 DARLING, Linda T. Ottoman Turkish: written language and scribal practice, 13th to 20th centuries. *Literacy in the Persianate world: writing and the social order*. Ed. Brian Spooner and William L.Hanaway. University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology, Philadelphia (PA): 2012, pp.171-195.

Osmanlı Türkçesi
150216

MADDE YAYIMLANDIKTAN
ARA GELEN DOKÜMAN

25 Mayıs 2014

12060 WOODHEAD, Christine. Ottoman languages. *The Ottoman world*. Ed. Christine Woodhead. London & New York: Routledge, 2012, pp.143-158. (There were around one hundred languages and dialects spoken within the Ottoman Empire.) [Also notes on Ottoman literary culture.]

Osmanlı Türkçesi
150216

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konfe-

rans.

S. Müstekîm, III, sy. 66, s. 213-217.

OSMANLICA

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Kon-

ferans.

S. Müstekîm, III, sy. 67, s. 234-236.

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konferans.

S. Müstekîm, III, sy. 74, s. 344-345.

Hakkı (İspartalı). (Tadrîr eden).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında - Kon-

ferans-.

S. Müstekîm, III, sy. 57, s. 70-72.

Hakkı (İspartalı) (Tadrîr eden).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konfe-

rans.

S. Müstekîm, III, sy. 58, s. 91-96.

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konfe-

rans.

S. Müstekîm, III, sy. 59, s. 105-106.

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Konfe-

rans.

S. Müstekîm, III, sy. 61, s. 139-142.

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında Kon-

ferans.

S. Müstekîm, III, sy. 70, s. 281-283.

Hakkı (İspartalı).

Lisân-ı Osmani Tadrîsâtı Hakkında

Konferans.

S. Müstekîm, III, sy. 60, s. 118-123.

KAYNAKLAR

Kendisinden derleme yapılan kaynaklar hakkında dipnotlarına bakılmalıdır. Referansında kitap ve şahıs ismi gösterilmeyen örneklerin tamamı aşağıda künyesi verilen *Derleme Sözlüğü*'nden alınmıştır:

Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü, 12 cilt, Türk Dil Kurumu, Ankara, 1963-1979.

14 MART 2002

3. ULUSLAR ARASI TÜRK DİL KURULTAYI 1996

Ankara - 1999, s. 267 - 277.

ON: 117930

MADDE KAYITLARI
SONRA GELEN DOKÜMAN

Osmanlı Tarihçesi

KAVAYİDİ OSMANİYYE'NİN HIRVATÇA TERCÜMESİ*

EKREM ÇAUŞEVİÇ

Rahmetli babam Zaim Çauşevîç'in
aziz hatrasına

0. Giriş

0.1. Bilindiği gibi, 1839 yılının 3 Kasım günü Büyük Reşit Paşa tarafından ilân edilen ve tarihe "Tanzimat-ı Hayriyye" adıyla geçen ıslahat tasarısı, Gülhane Parkı'nda halka karşı okunarak yürürlüğe girdi. Bu ıslahat tasarısının temel amacı, hemen hemen her alanda geri kalmış, çeşitli politik ve ekonomik sorunlar yüzünden derin kriz yaşayan Osmanlı Devleti'ni -çağdaş Avrupa ülkeleri örnek alınarak- modernleştirmektir. Bu amaca ulaşabilmek için de ilk yapılması gereken çalışmanın, modern Avrupa eğitim sistemi örnek alınarak bilimsel kurumlar oluşturmak ve çağdaş eğitim veren okullar açmak olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceyle İstanbul'da 1841'de altı sınıflık ortaokul ("Rüstiye"), 1845'te üniversite (Dârülfünun), 1849'da lise (Dârülmâ'arif), 1850 yılında ise "Encümen-i Dâniş" olarak bilinen bilimler akademisi açılmıştır.

0.2. 1847 yılının ocak ayında İstanbul'da, bir Türkçe sözlük ve gramer hazırlamak için komisyon kurulmuştur. Komisyon üyelerinden biri, sonraki yıllarda paşa unvanı alan ve dış işleri bakanlığı görevinde bulunan Mehmet Fuat Efendi idi. Mehmet Fuat Efendi'yle yine O'nun gibi sonraki yıllarda paşa olan ünlü tarihçi Ahmet Cevdet Efendi, birlikte *Kavayidi Osmaniyye* adlı grameri yazdılar.¹ Bu eser, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yabancı dile çevrilen ve ortaokul öğrencileri için hazırlanmış "ilk Türkçe gramer" olma özelliği taşır.

0.3. Kısa zaman içinde yazarlarıyla ve içeriğiyle adını duyuran *Kavayidi Osmaniyye*, değişik adlarla sonradan birkaç kez daha basılmış, hatta dört yıl sonra Almanca olarak da yayımlanmıştır² Bulgar Türkoloğu J. Gruev de bu eserden yararlanarak, 1864 ve 1867 yıllarında İstanbul'da iki baskısı yapılan *Osmanska*

* Bu bildiri metninin dil düzeltmelerini Zagreb Felsefe Fakültesi Türkoloji Kürsüsü öğretim üyelerinden sayın meslektaşım Recai Görgülü yaptı. Bu nedenle, kendisine teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

¹ Mehmet Fuat Efendi ve Ahmet Cevdet Efendi, *Kavayidi Osmaniyye*. İstanbul, 1851. Daha geniş bilgiler için bk. A. N. Kononov, *Oçerki izuçeniya turetskogo jazka*. Leningrad, 1976, s. 66.

² *Grammatik der Osmanischen Sprache von Fu'ad-effendi und Gavdat-effendi*. Deutsch bearbeitet von H. Kellgren. Helsingfors, 1855.

قولای اولق ایچون بز برنجیسنی خلق لسانی وایکنجیسنی ده اور لسان دینه
تعبیر ایده جکز . آناطولی خلق لسانی ایسه بیلدیگمز اوغوز لسانک عینیدر .
اسکی قیچاق صحرائینک بر قسمنده بولسان حال حاضردهده مستعملدر . بولسانک
ایدیل - اورال لهجه لرینه تأثیری و دیگر تعبیرله غرب تورکجه سینه منسوب اولان
بولسانله شرق تورکجه سینه منسوب اولان ایدیل - اورال تورکجه سنک قایناشمسی
طقوزنجی میلادی عصر دن اعتباراً باشلامشدر . بو قایناشمک بویوک بر عاملی
طقوزنجی عصر دن اعتباراً اوغوزلرک بر قسمک جنوبی روسیه صحرائینه کله لری
اولمشدر . بونک نتیجه سنده طقوزنجی عصر میلادیدن اون اوچنجی عصر میلادی
قادار جنوبی روسیه تورکلری آراسنده شرق و غرب تورکجه لرینک هر ایکسی
قوللانیلمشدر . [۱]

اون برنجی عصرده قومانلرک جنوبی ایدیل - اورال حوضه لرینه کله لرینی
متعاقب تاریخ صحیفه لرنده اوغوزلر نامی کوزکمیورایسه ده اوغوز لهجه سنک اجرائی-
تأثیر ایتش اولدیغنده شهبه یوقدر . قومانلرک بو حوضه یه کله سیله اوغوزلرک تاریخ
صحیفه لرنده کوروممه لری آنجاق قومانلرک اولنر غلبه لرینک بر نتیجه سیدر . قومانلرک،
حکومت اداره سنی آللرینه کچرملریله قومان لهجه سی رسمیت کسب ایتش اولاجقدر .
بونکله برابر قیچاق دولتنده اکثریت تشکیل ایدن قومانلرک لهجه سندن ماعدا
برده اوغوز لهجه سنک قوللانیش اولدیغی محققدر .

اوغوز لسانک بر شعبه سی اولان آناطولی خاق لسانیله شیمدیکی ایدیل - اورال
بویارنده قونوشولمقده اولان خلق لهجه لرینه شمالی تورک ادبیاتی بینه کی مشابته
ومقارنتدن بحث ایتک ایچون آیری مقاله لره و آیری تدقیق و تحلیللره احتیاج واردر .
بونک ایچون هر ایکی ساحه ده مستعمل اولان خلق لهجه لرینی و خلق ادبیاتی و شمال
تورک ادبیاتنک خلق ادبیاتینه نه درجه ده علاقه دار اولدیغنی تبییت ایتک لازمدر .

[۱] غولوبوفسکینک « تاتار آقینه قادار » بهجته و قومانلر نام اثریله رادلونک
روس آقاده میسی مجموعه سنک ۳۵ نجی جلدنده مندرج اولان « قومان لغت قاموسنک انتشاری
مناسبتیله » نام اثری .

شمال تورک لهجه سینه عثمانی تورکجه سنک تأثیری

I

تورک یوردنده درج ایدلش اولان مقاله لر مزده بولغار تورک لهجه سیله سوار
ویجه تک لهجه لری بینه کی مناسبدن ویجه تک لهجه سیله قومان لسانک برلکندن بحث
ایتشدک . « کوده کس کومانیکوس مجموعه سی » نک بولونماسیله بولهجه تک تعین
ایتدیکنی بو مجموعه ده مندرج اولان و ناقدن قومان لسانک شیمدیکی ایدیل -
اورال و دیگر تعبیرله شیمدیکی میشجار و قازان لهجه لرینک آز برقرقه عینی اولدیغنی
لسانی وثیقه لرله کوسترمشدک . عین مقاله لره استطراد صورتیله اوغوز لسانیله
قومان = قیچاق لسانی و قسماً استانبول لهجه سیله یشجار و عمومیتیه ایدیل -
اورال لهجه لری آراسنده کی مناسبلردن بحث ایده رک تورک لهجه لری آراسنده
استانبول لهجه سینه اک مشابه اولانی ایدیل - اورال وبالخاصه یشجار لهجه سی
اولدیغنی ذکر ایتشدک [۱] . استانبول لهجه سنک سلچوق تورکجه سنک ایجه لشمش
وایشله نمش بر شکلی اولدیغنی ده انبات ایدلش بر مسئله در . سلچوق تورکجه سی
ایسه عثمانی لهجه سینه کوره ایدیل - اورال تورکجه سینه داها یقیندر . واقعا بو
تورکجه تک ایکی دوره سی و ایکی حالتی واردر . بری اوغوز قبیله لرینک ایلك دفعه
آناطولی یه کلدکلری وقت قونوشدقنری لهجه لردر . بولهجه لر حال حاضردهده
آز برقرقه آناطولیده یا شامقده اولان مختلف تورک قبیله لری آراسنده محافظه
اولونمقدهدر . خلق ادبیاتی و تصوف ادبیاتی بولهجه لرله یازلمشدر . ایکنجی حالتی
ودوره سی ایسه غرب و فرس لسانلری و قسماً آوروپا لسانلری تأثیرنده وجود
بولش عثمانی لسانی و حال حاضرده قوللانمقده اولدیغمز ادبی لساندره آکلاشمسی

[۱] تورک یوردی .